

[mo.be](http://www.mo.be)

Agroreuzen worden titanen, monopolies bedreigen de voedselzekerheid

Als alle deals doorgaan zullen drie bedrijven zeventig procent van de chemische producten gebruikt in de landbouw produceren, en zestig procent van de zaden. Op de foto: de gevolgen van industriële landbouw -palmolieplantage van Cargil in Indonesië, 2009

CC Rainforest Alliance (CC BY-NC 2.0)

‘Een huwelijk voltrokken in de hel’, zo noemt de ngo Friends of The Earth de fusiedeel. De organisatie is een van de initiatiefnemers achter de open brief. Het document, ondertekend door o.a. Greenpeace en 11.11.11, is een pleidooi aan Europees Commissaris Vestager om drie grote fusies tegen te houden tussen agromultinationals: het Duitse chemieconcern Bayer legde vorig jaar zestig miljard op tafel om het controversiële Monsanto op te kopen. Het Chinese ChemChina kocht het Zwitserse Syngenta voor veertig miljard. DowChemicals en Dupont willen ook opgaan in één bedrijf: DowDupont. Dat laatste is maandag dus goedgekeurd door Vestager, de beslissingen over de andere twee volgen later dit jaar.

De gesel van het grootkapitaal

De agrochemiebedrijven verkopen zaden, meststoffen en pesticiden aan landbouwproducenten. Als alle deals doorgaan zullen drie bedrijven zeventig procent van de chemische producten gebruikt in de landbouw produceren, en zestig procent van de

zaden. Een oligopolie heet zo iets: een klein aantal grote bedrijven die de markt controleren. Die krijgen dan de macht om die markt ook te sturen. In zo'n situatie stijgen de prijzen voor de consument meestal, door een gebrek aan concurrentie. Kleine boeren en andere landbouwproducenten lopen dus het risico om hun kosten te zien toenemen. Dat terwijl zij vaak al met zeer kleine winstmarges, of zelfs met verlies, verkopen aan hun afnemers, de supermarkten. Nu zitten ze tussen twee vuren, een crisis in de sector dreigt.

Europees commissaris voor mededinging, de Deense Margrethe Vestager

Bron: Flickr

Zowel DuPont als Dow zijn actief in België. Het fusiebedrijf dat ontstaat zal een beurswaarde hebben van ongeveer 120 miljard euro. DuPont heeft wereldwijd zo'n 52.000 werknemers in dienst, Dow bijna 50.000. Maar de jaaromzet van Dupont (32 miljard euro) is lager dan die van Dow (53 miljard euro).

Europees Commissaris Vestager heeft nochtans de reputatie om grote multinationals hard aan te pakken. 2015 ging ze de strijd aan met Gazprom en Google, wat haar wereldfaam opleverde. Vorig jaar consolideerde ze die reputatie door Ierland te verplichten om 13 miljard Euro aan illegale staatsteun terug te vorderen van Apple. Het leverde haar de bijnaam 'de gesel van het grootkapitaal' op in sommige media.

‘Sinds 1989 zijn meer dan 99% van alle fusieaanvragen goedgekeurd.’

Onterecht volgens Nina Holland, onderzoeker bij lobbywaakhond Corporate Europe

Observatory: ‘Het beleid van de EU is er op gericht om fusies toe te staan, niet om ze af te zwakken. De Europese Commissie laat graag uitschijnen alsof ze een heel streng concurrentiebeleid hebben. Ze hebben een paar boetes gegeven aan grote internetbedrijven en daar maken ze dan graag grote sier mee.’ In werkelijkheid worden bijna alle grote fusies goedgekeurd, beweert Holland: ‘Het concurrentiebeleid moet veel strenger worden om de marktconcentratie tegen te gaan, met name in de voedselsector.’

Dat wordt bevestigd door een studie van Angela Wigger, professor Globale Politieke Economie aan de Radboud Universiteit van Nijmegen. Zij onderzocht het Europese mededingingsbeleid: ‘Sinds 1989 zijn meer dan 99% van alle fusieaanvragen goedgekeurd.’ De academicus stelt dat de Europese wetgeving vanaf het begin bedoeld was om fusies makkelijk te maken.

Geef ons heden ons dagelijks brood

Willem De Maeseneer

Volgens Vestager hebben DowChemicals en Dupont nochtans zware toegevingen moeten doen om een goedkeuring te verkrijgen. Dupont moet zijn tak verkopen die pesticiden produceert, alsook de onderzoeksafdeling van pesticiden. Dow moet twee fabrieken verkopen die petrochemische producten maken, één in de V.S. en één in Spanje.

Die maatregelen zouden tegenstanders van de deal moeten geruststellen: ‘De producten ontwikkeld door Dow en Dupont zijn belangrijk voor ons allemaal’, zegt de Europees Commissaris tijdens een persconferentie waarin ze de fusiedeal aankondigt. ‘Het gaat letterlijk om ons dagelijks brood. Onze beslissing zorgt ervoor dat de prijzen in de sector

competitief blijven en garandeert innovatie voor veilige en betere producten in de toekomst.’

De mooie boodschap overtuigt de tegenstanders niet. Nina Holland reageert: ‘Het is nog steeds een verregaande concentratie, ze hebben misschien een aantal delen moeten afstoten, maar die zullen dan weer opgekocht worden door een andere grote speler. De totale marktconcentratie gaat nog dus steeds omhoog. Verder beantwoorden die toegevingen helemaal niet aan de andere problemen die zo’n fusie tussen grote spelers in de sector teweegbrengen.’

Agro-industrie: een zwerm controverses

De goedkeuring voor de samensmelting van DowDupont komt er in een periode dat het verzet tegen grote agromultinationals hevig woedt. [Eerder deze maand lekten interne documenten](#) waaruit bleek dat Monsanto bewust de giftigheid van zijn producten verzweg. Volgens verschillende studies zou zijn onkruidverdelger Roundup kankerverwekkend zijn. Hetzelfde bedrijf ontwikkelde ooit het beruchte *Terminator*zaad dat maar één oogst toeliet. Het geogoste zaad was namelijk compleet waardeloos als zaaigoed. Op die manier verplichtte Monsanto de boeren om elk jaar opnieuw zijn zaden te kopen.

De producten van chemiereus Syngenta, die wilt fusioneren met ChemChina, worden gelinkt aan massale bijensterfte. Verschillende producten van Bayer zijn ook al verboden in de EU, wegens schadelijk voor het milieu.

Er is een grote protestbeweging tegen grote agrobedrijven en tegen de concentratie ervan. Deze man betoogde dinsdag samen met een honderdtal activisten tegen de lobbymacht van Syngenta.

Willem De Maeseneer

De bedrijven zijn dan ook het onderwerp van massale protesten. Monsanto heeft de reputatie van het meest gehate bedrijf ter wereld te zijn. Op de aandeelhoudersvergadering van Bayer vorig jaar gaven activisten een petitie af met meer dan een miljoen handtekeningen, met de eis om te stoppen met producten te maken die schadelijk zijn voor bijen. Dinsdag was er in Brussel nog een demonstratie tegen Syngenta. Het bedrijf organiseerde er het Forum for the Future of Agriculture. Een conferentie die bedoeld is om het groene imago van het bedrijf op te krikken. De activisten beweren dat het gewoon een lobby-event is om hun macht in de EU uit te breiden.

‘Deze bedrijven zullen landbouw in de verkeerde richting stuwen.’

In dit klimaat nam de Europese Commissie maandag dus een beslissing die twee van die bedrijven groter maakt en meer macht geeft. In de open brief aan Commissaris Vestager klagden de tweehonderd organisaties dan ook niet enkel de economische effecten voor de kleine boeren aan. Ze vrezen dat de fusies ook op ecologisch vlak rampzalige gevolgen zullen hebben.

‘Deze bedrijven zullen landbouw in de verkeerde richting stuwen’, vertelt Adrian Brebb van Friends of The Earth. ‘Om klimaatopwarming tegen te gaan moeten we onze landbouw diversifiëren, zodat de oogst bestand is tegen onvoorspelbare weersomstandigheden.’ In een oligopolie kunnen de grote spelers bepalen welke zaden verkocht worden. ‘De agromultinationals zullen minder soorten zaad verkopen, en monocultuur in de hand werken.’ Minder soorten zaad betekent een grotere afhankelijkheid van chemicaliën en pesticiden. Dat is schadelijk voor mensen, het milieu en de biodiversiteit.

Voor de Europese burger zal de verscheidenheid aan gezond voedsel dat in de supermarkten ligt kleiner worden en de prijzen zullen stijgen, ondanks de maatregelen genomen door de Europese Commissie, staat in de brief verder te lezen. Kleinschalige groene en duurzame initiatieven in de sector zullen het moeilijk krijgen als de grote spelers meer macht krijgen. Ook de arme boeren uit het Zuiden zullen onmogelijk kunnen concurreren. Hierdoor denken de organisaties dat de fusies nefast zijn voor het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Vooral doelstelling twee: ‘Een einde maken aan honger, voedselzekerheid en verbeterde voeding bereiken en duurzame landbouw bevorderen.’

Het minste wat je kan zeggen is dat deze fusiedeals heel wat voeten in de aarde hebben. 2017 zal een belangrijk jaar worden voor de agrosector én zijn tegenstanders. De beslissing rond Syngenta en ChemChina wordt in april verwacht, die over Monsanto en Bayer voor het einde van het jaar. Het lijkt een strijd van David tegen Goliath. Adrian Brebb is alvast hoopvol: ‘Het grote publiek zal wakker schieten door de beslissing van maandag, en

niemand wil dat agroreuzen kunnen beslissen wat er op ons bord komt.'

A large empty rectangular box with a small orange triangle at the top left corner, and a row of six smaller empty rectangular boxes below it.